

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

II. Predvaje za pisanje.

Učitelj mora že pri prvih vajah v pisanji strogo gledati na to, da se navadijo otroci na pravilno sedenje, da znajo pravilno držati pisalo in da se jim roka lahko giblje. Na to mora učitelj neprenehoma gledati.

1. Ležeča pisava.

Naloga pisalnega pouka v ljudski šoli obstoji v tem, da si otroci prisvoje razločno in prikupljivo pisavo. Pri tem je paziti posebno: a) na pravilno držanje peresa; b) na pravilno držanje telesa in c) na takt. Učenec mora sedeti tako, da nagne desni del telesa nekoliko proti klopi. Ploščica (zvezek) mora biti nagnjena 15—20° in z levo roko jo mora pa učenec držati. Držalo drži učenec s tremi prsti — s palcem, kazalcem in sredincem — v primerni visokosti (3 cm) tako, da je naslonjeno v kotu med palcem in kazalcem ter kaže vedno proti desni rami. Kazalec in sredinec morata biti nekoliko upognjena, palec pa nekoliko potegnjen nazaj. Roka ima tri opore: spodnji del roke, skrčena zadnja dva prsta (prstanec in mazinec) in ost peresa. Zapestje se ne sme niti trdno nasloniti, niti popolnoma prosto gibati.

Učitelj pazi strogo na to, da ne poklada učenec cele roke na klop, da ne krči kazalca in da peresa prenizko ne prime.

Na pravilno držanje telesa mora učitelj posebno pozoren biti. Noge se morajo opirati s celimi podplati na tleh, prsti pa obrniti na zvanjanjo stran. Hrbet mora biti stegnjen (raven); s prsi se ne sme učenec dotikati klopi; glava se sme prav malo nagniti naprej in oči smejo biti oddaljene od zvezka 30—35 cm.

2. Pisanje po taktu.

Prav izvrstno sredstvo za pospeševanje pisanja je pisanje po taktu, katero obstoji v ritmičnem gibanju peresa navzgor in navzdol. Taktira lahko ali učitelj sam, ali pa tudi posamezni ali vsi učenci. Pri tem se naznani ali samo poteza navzgor in poteza navzdol ($n = \text{gor, dol, gor, dol}$) ali pa se imenuje pri prvi potezi navzgor dotična črka in naslednje poteze navzdol se pa štejejo ($n = 'n, \text{ena, gor, dve, gor}$). Bolj priporočljiv je zadnji način, ker se otrok takoj opozori na dotično črko ter se pride v okom na ta način marsikteri napaki. Toliko časa, da se otroci nauče abecedo, je pa posebno priporočljiv ta-le način: $n = 'n, \text{okroglo ena, gor okroglo dve, okroglo gor}$. Posebno, kedar jemlje učitelj kako novo črko, je ta način posebno priporočljiv, ker se s tem učenci prav dobro utisnejo v spomin obliko dotične črke.

Pisanje po taktu ima mnogo prednosti. Učenec je vedno pazljiv in oblike črk postanejo mnogo preje last učencev; učitelj nadzoruje pri pisanju po taktu lahko večje število otrok, otroci se pa navadijo na red, točnost in pazljivost. Učenci se privadijo pri pisanju po taktu tudi vsako črko in vsako besedo brez prekinjenja zapisati, ker se morajo pike in kljukice nazadnje narediti. Učitelj mora pa biti pri tem pouku živahen ter previdno strog. Štetí ne sme učitelj prenoglasno in dolgočasno in Bog obvaruj, da bi ne nadzoroval učencev, sicer bi bil ves trud zaman. Pisanje po taktu se pa ne sme pričeti šele tedaj, ko so prestali učenci že vse težkoče pri

pisanju oblik posameznih črk. Dobro je tudi, če se vadijo učenci najprvo s pisalom po zraku in potem pa s prstom po klopi pisati.

3. Seznanje s prostornim razmerjem.

Učenci se morajo seznaniti najprej s pojmi: desno, levo, spredaj, zadaj, zgoraj, spodaj i. t. d.

S katero roko držite žlico pri jedi? Pokažite to roko! S katero roko se prekrizujete? Vzdignite to roko! To je vaša desna roka. Držite roko kvišku in recite: „To je moja desna roka.“ S katero roko držiš kupico, kedar piješ? S katero roko držiš pisalo, kedar pišeš? Vzdignite vsi desno roko! Roki dol! Pokaži drugo roko! Recite: „To je moja leva roka.“ — Roki dol! Pokaži mi še enkrat desno roko! Levo roko! Primate pisalo z desno roko! Odložitega ga! Primate ga z levo roko! N., podaj mi desno roko!

Imate tudi dve oči. Katero oko leži na tisti strani kakor desna roka? „To je desno oko.“ N., pokaži desno oko in reci: „To je moje desno oko! Vsi! Katero oko leži na tisti strani kakor leva roka? Katero oko je to? Kažite vsi na levo oko in recite: „To je moje levo oko.“ Položite desno roko na desno okó! Levo roko na levo okó! Desno roko na levo okó! Levo roko na desno okó! (Enake vaje z ušesi, ramami in nogami.)

Kdo sedi na tvoji desni strani? Ti rečeš tudi lahko: „N. sedi desno od mene.“ Ponovi to! Kdo sedi na tvoji levi strani? Kako rečeš to lahko še drugače? Povej mi, kdo sedi na tvoji desni in kdo na tvoji levi strani!

Pri vseh rečeh razločujemo desno in levo stran. Pridi k šolski tabli in pokaži nje desno stran! Levo stran! Naredi na desni strani piko! Na levi strani! Tukaj-le sem narisal dve črti, eno poleg druge. Katera je desna? Katera leva? Pokažite vsi z desno roko proti desni strani! Z levo roko proti levi strani! Nasprotno! Katera je desna stena šolske sobe? Katera je leva? Kaj vidiš na desni strani šolske sobe? Kaj na levi? Na kateri strani stoji peč? Na kateri računski stroj? N., pridi k meni na oder, postavi se tu-le sem, glej proti učencem in pokaži mi tisto steno šolske sobe, ki je na tvoji desni strani! Katera je na levi strani? Katere stvari vidite na desni, kedar greste iz šole v cerkev? Na levi? Katere hiše vidiš na levi, kedar greš od doma v šolo? Na desni?

Pokažite z desno roko proti stropu! Pravimo: „To je zgoraj.“ Kažite vsi z desno roko kvišku in recite: „To je zgoraj.“ Z levo roko! Jaz potegnem (zgoraj na tabli) črto; kje je črta?

Na ta način se vadi: spredaj, zadaj, spodaj, sredi, med, pod, zraven (poleg) i. t. d.

Pokaži prste desne roke po vrsti! Vidiš: Ta je palec, ta je kazalec, ta je sredinec, ta je prstanec, ta pa mazinec. Vzdigni palec desne roke! Kazalec! Sredinec! Prstanec! Mazinec! Pomnite: Palec pravi: „Pijmo!“ Kazalec pravi: „Jemmo!“ Sredinec pravi: „Kje bomo dobili?“ Prstanec pravi: „Repo bomo pulili.“ Mazinec pravi: „Jaz bom pa povedal očetu in materi!“ Drugi štirje pa pravijo: „Mi te bomo pa kèc, kèc, kèc, kèc!“ Kaj pravi palec? I. t. d. Ponovi ti! Ti! Ti! Pridni učenci imajo vedno umite prste.

(Dalje prih.)